
УДК 811.161.2 : 81'373.7

Пашинська Людмила (м. Київ)

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОФРАЗЕМІКИ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Стаття присвячена напрямам дослідження фразеологічних інновацій у сучасному мовознавстві. Виділено основні фактори розвитку досліджуваного рівня мовної підсистеми.

Ключові слова: *фразеологія, неофразеологія, фразеологічні інновації, неологізми, трансформації.*

Наукові студії, зорієнтовані на процеси збагачення ФО української мови у вітчизняному мовознавстві значно активізувалися. Найбільше праць присвячено діалектній (ареальній) фразеології — важливому джерелу поповнення як загальнонародної, так і літературної мови (М.Т. Демський, В.Д. Ужченко, В.А. Чабаненко, А.О. Івченко, Д.В. Ужченко та ін.). У кінці ХХ — на початку ХХІ століть інтенсифікувалися дослідження динаміки і джерел української фразеології, передусім літературної мови (А.А. Смерчко, А.М. Григораш, Н.Г. Скиба, М.І. Навальна, Л.В. Завгородня, О.А. Семенюк, О.А. Стишов, Н.М. Арват, Т.А. Космеда, Ю.Ф. Прадід, Б.О. Коваленко, О.Г. Важеніна, А.П. Коваль, Н.І. Кочукова, О.О. Калякіна, О.І. Ревуцький та ін.). У зарубіжній лінгвістиці названі проблеми студіювали Ю.А. Гвоздарьов, В.Л. Архангельський, В.М. Мокієнко, І.В. Серикова, В.І. Рагавцов, І.А. Ковчик, М.О. Москвіна, Т. Малинські, А. Пстига, О.М. Єрмакова та ін.

Фразеологічний рівень мови відзначається найбільшою динамікою розвитку і характеризується інтенсивними процесами модифікації. Такі зміни відбуваються внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх чинників. Професійна і соціальна діяльність людей, реалії та факти багатогранного життя, поява нових суспільних прошарків, їхні інтереси, навколишній світ — все це спонукає народ, який був і залишається основним джерелом збагачення мови, до утворення нових мовних

одиниць, до збагачення колоритного арсеналу мовних засобів. Поява нових понять, реалій і явищ, що потребують найменування, необхідність оновити старі вислови, які втратили колишню виразність, постійна потреба людей в образних висловах, що надають мові експресивності, — саме цими факторами зумовлюється безперервність процесу оновлення фразеології [10].

У своїй монографії «Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки» Т.А. Космеда слушно зауважує, що кінець ХХ ст., насичений значною кількістю подій у сферах політики, економіки, культури тощо, відзначається появою нових фразем, які використовуються для номінації суспільно-політичних і соціально-побутових реалій дійсності. Людина, будучи суб'єктом мовленнєвої творчості, у процесі суспільно-історичного освоєння навколишнього світу збирає інформацію, пізнає й оцінює предмети, явища, ознаки, ситуації, дає їм імена і таким чином формує нові поняття. Значні зміни у фразеологічному складі будь-якої мови відбуваються внаслідок взаємодії мовних і позамовних чинників саме на зламі епох. Такими періодами номінативної активності, а саме появи ФО із яскраво вираженою семантикою соціальної оцінки, стали: 1) 20-і роки ХХ ст. (*червоні комісари, біла гвардія*); 2) період Другої світової війни та післявоєнні роки (*викликати вогонь на себе, День Перемоги*); 3) 60-80-і роки ХХ ст. (*нове мислення*); 4) 1990-і роки — посткомуністичний період (*новий українець, силові міністри, валютний коридор* тощо) [6: 230–234].

Мова публіцистики повоєнного періоду, особливо 1970-х років, відзначалася надміром пишномовних зворотів, засиллям одноманітної офіційної фразеології. У публікаціях 1980-х років майже не використовувалися фразеологізми у висвітленні політичної ситуації в країні та за її межами, бо на ті часи першозавданням ЗМІ було подання й справжнє вихвалання роботи з'їздів партії, інформування про нібито значні успіхи у сферах економіки, народному господарстві тощо. В сучасних же публікаціях посилюється критичний погляд на діяльність різних гілок владних структур, що й зумовило активізацію лексико-фразеологічних одиниць негативно-оцінного змісту, напр.: *Фігаро тут, Фігаро там* (про В. Черномірдіна); *любовний трикутник у парламенті* (помітні «взаємини» трьох депутатів Верховної Ради) [21: 58].

Проведені спостереження над українською фразеологічною системою кінця ХХ — початку ХХІ ст. дають підстави виділити основні фактори розвитку досліджуваного рівня мовної підсистеми. Серед позамовних чинників визначальними залишаються такі:

1) демократизація всіх галузей суспільного життя української спільноти, розкутість, інтенсивний розвиток науки, техніки, туризму, культури, зміна мовних смаків тощо. В умовах становлення незалежної української держави формуються нові соціально-економічні відносини, розширюються взаємозв'язки зі світовим співтовариством. Саме завдяки цьому засвідчено увиразнення жанрової палітри мови ЗМІ. Мовознавці також наголошують, що соціальні й індивідуальні чинни-

ки в умовах демократизації, лібералізації суспільного життя спричиняють «колоквіалізацію, субстандартизацію та вульгаризацію як характерні явища стилістики сучасної української мови» [20: 33]. Процес демократизації літературної мови кінця ХХ — початку ХХІ ст. характеризується активним проникненням у її тканину як розмовно-побутових, так і сленгових фразеологізованих одиниць. У результаті маємо широку дифузію жаргонів у різні друковані тексти, що раніше було неприпустимим;

2) набуття українською мовою статусу державної (прийняття Закону про мови в УРСР (1989 р.) і Конституції України (1996 р.), з чим пов'язане зростання соціолінгвістичних досліджень, і розширення сфер її функціонування — державно-управлінська, громадська, культурна;

3) істотне послаблення цензури й самоцензури, що дало змогу вільно висловлювати свої погляди й думки через радіо, телебачення, газети, журнали, Інтернет. Особиста незалежна думка набуває суспільної ваги;

4) зміни в соціальній структурі, зокрема, українського суспільства, соціальне розшарування, що стимулює формування і функціонування соціолектів, які зумовлюють зміни в мові і впливають на еволюцію загальнолітературних норм. У процесі виникнення і поширення новотворів зростає роль мовної особистості. Індивідуально-авторське утворення може з'являтися як нове слово, форма, словосполучення, синтаксична конструкція, фразема. Будь-яка інновація вимагає індивідуальної ініціативи, сміливості, прагнення до новаторчості [13: 153];

5) мода на нові слова і словосполучення та активізація пошуків нових засобів висловлення, які зумовлюють постійну появу неологічних фразем і лексем. Усе це стає засобами інформаційного впливу як на інтелектуальне сприйняття реципієнта, так і на його емоції, психіку. Деякі вчені називають це впливом культури та ідеалів певної епохи [2: 115]. Передусім це стосується молодого покоління, яке завжди прагне спілкуватися в дусі сучасності: «Молоде покоління завжди неминуче переходить на нові типи письма і нові типи змістів, особливо це характерно для епох динамічного виду, коли значущим стає інновація, а не прагнення до консерватизму» [1: 16]. ЗМІ визначають моду на виражальні стереотипи й активно впливають на масову свідомість мовців;

6) інтенсифікація пошуків нових емоційно-експресивних, образних, дотепних і влучних засобів вираження на тлі раціонального стандарту і штампів засвідчує передусім їх соціально комунікативний характер. Інноваційні лексеми і фраземи виступають не лише засобами інформаційного впливу на інтелектуальне сприйняття читача, слухача або глядача, на його емоції, психіку, але й покликані формувати його світоглядну і громадянську позиції [18: 75; 19: 21-22].

Однак позамовні чинники безпосередньо залежать від внутрішньомовних, оскільки без суспільної мовної практики важко уявити живу мову, а без лінгвальних законів, якими послуговуються мовці, її

функціонування неможливе. Серед внутрішньомовних чинників впливу на розвиток фразеологічної системи сучасної української мови варто виділити: (1) системність мови, що ґрунтується на взаємозалежності її елементів; (2) тенденцію до ускладнення, увиразнення, урізноманітнення мовної структури; (3) переважання більш експресивних мовних форм тощо.

Мовні й позамовні чинники діють у будь-якій мові не окремо, а в тісній взаємодії і взаємозумовленості. На цьому постійно наголошують як українські дослідники (Л.А. Булаховський, Ю.В. Шевельов, О.С. Мельничук, В.М. Русанівський, С.В. Семчинський, В.Т. Коломієць, Л.С. Паламарчук, В.В. Німчук, О.Г. Муромцева, О.О. Тараненко та ін.), так і зарубіжні (Е. Косеріу, Ю.С. Сорокін, Д.Н. Шмельов та ін.).

Серед вагомих праць студійованих нами проблем неофразеології можна назвати наукові доробки Є.А. Добридневої, С.П. Денисової, А.М. Григораш та ін. Вагомим внеском у вивчення інноваційних фразеологізмів є дисертація А.А. Смерчка «Фразеологічні інновації як відображення сприйняття світу (на матеріалі української та російської мов)». Автор праці порушує проблему специфіки й особливостей фразеотворення кінця ХХ ст., називає основні процеси, із якими пов'язані фразеологічні неологізми найновішого часу, а саме: широке використання зарубіжної публіцистичної і соціологічної термінології (*залізна завіса, холодна війна, кошик абсорбції*), виникнення плеоназмів унаслідок використання іншомовних лексем (*девальвація грошей, альтернативні вибори*), поява фразеологічних інновацій, що включають повністю або частково до свого складу іншомовні елементи (*хто є who/ху, акція протесту*). Дослідник представив тематичну (ідеографічну) класифікацію фразеологічних інновацій, визначив основні сфери й типи їх творення, словникову організацію [16].

Фразеологія є найбільш рухомим (поряд із лексикою) компонентом сучасних літературних мов, що підлягає постійній і досить швидкій зміні, оперативно віддзеркалюючи нове сприйняття явищ, нову оцінку світу з огляду на його політичну і побутову культуру. Суспільно-історичні події, а також суспільно-мовна практика впливають як на обсяг фразеології, так і на характер лексичної сполучуваності. У той чи інший період виникають нові фразеологічні одиниці, витісняються або, навпаки, актуалізуються деякі вживані, тим самим посилюючи характерну рису фразеологічного рівня мови — його мобільність. Саме кінець ХХ — початок ХХІ ст. — період бурхливих соціальних змін, що і стало поштовхом до утворення численних інновацій.

Сучасні неофраземи формуються в основному шляхом метафоричного переосмислення вільних сполучень слів, перефразування, екстраполяції, фразеологічної інтеграції, аналогії тощо. Саме такими образно-номінативними способами передається предметно-поняттєвий зміст фразем *триматися на плаву, наводити мости, навішувати ярлики, шокотерапія, холодний душ, вищі ешелони влади, у коридорах влади, відмивання грошей, тіньова економіка* тощо. Так, наприклад, у словосполу-

ченні смажені факти, що виникло у журналістському колі, можливість об'єднання двох лексем у єдине ціле з оцінно-кваліфікаційним значенням зумовлена семою прикметника *смажений* — 'готовий до вживання і не потребує подальшої обробки (приготування)' [15 IX: 392], який побуджує що-небудь (первинно — апетит, пізніше на його основі розвинулося переносне значення — 'інтерес', 'увага'). Таке тлумачення стало підставою для узагальнено-характерологічного значення всього звороту — 'щось готове для повідомлення, щось пікантне, сенсаційне', 'пікантні, сенсаційні факти, хоч, можливо, не цілком правдиві'.

Л.Й. Отчич виділяє основні фактори безперервності процесу виникнення й оновлення фразеологічних зворотів, серед яких: поява нових понять, що потребують найменування, необхідність замінити старі вислови, що втратили колишню виразність, постійна потреба людей в образних одиницях, які надають мові експресивності [10].

У результаті аналізу зібраного матеріалу виокремлюємо такі сфери творення ФН: телебачення, радіо, преса, Інтернет, а також побутове мовлення. Щодо мовлення преси, то в останній час спостерігається її суттєвий вплив на інші сфери комунікації.

Фразеологічні інновації є результатом мовотворчої діяльності людини. Такий вид діяльності спрямований на об'єктивне чи суб'єктивне відбиття дійсності у визначених мовних знаках, що висловлюють певне поняття чи асоціативно-художні, часом ірреальні, уявлення про світ. Вченими доведено, що навколишній світ людина пізнає і логічно, і образно. І ці форми пізнання знаходять відображення у словах, фраземах, прислів'ях. Але якщо більшість слів приховують у собі цілі комплекси образів, які так чи інакше реалізуються в свідомості різних людей, то більшість ФО являють собою твори мовної образності, котра закладена в них первинно і є, таким чином, живописним способом зображення осіб, предметів, явищ та їх ознак (фраземи), ситуацій і різних відносин (паремії). З одного боку, це знаки, які опосередковано відображають дійсність, з іншого — знаки психологічного сприйняття навколишнього світу в художніх образах. Саме у фразеотворенні найбільш яскраво виявляється мовна творчість людини (індивідуума і соціума) [17: 203].

Інтенсивний розвиток фразеології на рубежі століть поставив перед ученими завдання: визначитися з критеріями, за якими той чи інший словесний комплекс можна вважати фразеологічним неологізмом. Є.А. Добриднева здійснила спробу кваліфікувати сполучення слів як новостворений фразеологізм (за термінологією автора, «фразеологічний новотвір») і визначила найсуттєвішими такі ознаки: цілісність семантики, її метафоричність, відтворюваність, незалежність від контексту та нефіксованість словниками [3: 83]. Актуальним є міркування В.М. Мокієнка. Обґрунтовуючи свою думку тенденціями інтенсивності й екстенсивності поширення фразеологічних новотворів у мовах нової Європи, він наголошував на необхідності детального лінгвістичного вивчення цього явища. Серед комплексу проблем, які виникають

при цьому, зазначав В.М. Мокієнко, доміантними є пошуки об'єктивних і адекватних методів фронтального міжмовного зіставлення фразеологічних неологізмів [9].

При цьому необхідно чітко визначитися в обсязі поняття *фразеологічний неологізм*. Беручи до уваги загальнолінгвістичне тлумачення поняття *неологізму*, В.М. Мокієнко підкреслює специфічність (і необхідність зважати на це) такого мовного знака як фразеологізм у порівнянні з лексичною одиницею. Якщо для більшості лексичних неологізмів, як зазначає автор, характерним є семантичне тяжіння до попередньо не відображених у мові номінативних сфер (звідси значна кількість термінологічних лексем на зразок *дельфінарій, кетчуп, екосфера, ко-стробетон, сонар* і т. ін.), то для фразеологічної неологіки легко відзначити перевагу вже номінованих семантичних полів, які вимагають у мовленні нової експресії, пор.: *ще не вечір, тримати на якорі, горіти синім вогнем* і т. ін. [7]. Таким чином, можна підсумувати, що при загальній орієнтації на позначення нового (в широкому розумінні) лексична і фразеологічна неологіка відрізняються масштабами номінованих явищ. Лексика охоплює практично всі типи номінації (як денотативну, так і конотативну), фразеологія — лише конотативну, зі значною перевагою в бік антропоморфних семантичних полів. Однак, по-різному позначаючи різні об'єкти дійсності, лексичні і фразеологічні неологізми при цьому гармонійно й у повному обсязі виконують головну функцію неологіки — схарактеризувати новий світ у нових соціальних умовах.

Одним з основних засобів актуалізації неофразеологізмів є їх дефразеологізація, за якої компоненти нечленованого стійкого сполучення знову набувають початкового, буквального смислу. Дефразеологізація — один із найпоширеніших засобів утворення фразеологічних каламбурів [11; 14]. Комічний ефект створюється якраз шляхом навмисного зіштовхування слів вільного і невільного вжитку, напр.: *«Ось говорять, медики знають, що робити, коли «дах їде». А по-моєму, це зовсім не так. Так, у будівлі швидкої допомоги в Жлобині дивись — насправді дах впаде. А лікарі руками розводять, що тут зробиш»* (Сільські вісті, 19.09, 2001). У цьому тексті фразема-неологізм *дах їде*, що має значення 'хтось божеволіє', дефразеологізується в результаті зіштовхування слова-компонента *дах* з жаргонізмом *дах* у значенні 'мізки'.

У новій постперебудовній фразеології найбільш помітні утворення у сфері економіки й торгівлі, де різкі зміни відношень вимагають нових термінів, позначень (*адресна допомога, бартерні операції, тіньові гроші, дерев'яна валюта* і т. ін.). Значна частина нової фразеології пов'язана з внутрішньо- і зовнішньополітичною діяльністю, новим державно-адміністративним устроєм, боротьбою партій, парламентською практикою (*четверта влада, зустріч без краваток, партія влади, силові структури, вертикаль влади, європейський дім* і т. ін.). Особливостями сучасної фразеології, що накладають значний відбиток на її функціонування в мовленні, є такі: 1) «нова» фразеологія, яка часто як

шаблон, модель використовує «стару», що активно вживалася раніше (*толерантна політика, політична стабільність*); 2) на поширення й засвоєння фразеологізмів значно впливають ЗМІ, які часом її самі й створюють; 3) ряд ФО тісно пов'язаний із певними політичними діячами — творцями «крилатих виразів» (*хто є ху, процес пішов, маємо те, що маємо*); 4) частина стійких словосполучень увійшла в розмовне мовлення з жаргону (*навести шелесту (шороху), забити стрілку*) [12].

Неофраземи найновішого часу пов'язані з такими процесами: 1) загальне прагнення до вербального оновлення фіксованих виразів: змінюється форма багатьох традиційних зворотів (вирази *владні органи, владні структури* замість звичних *органи влади, структури влади*); відбувається синонімічна заміна одного з компонентів стійкої одиниці (сполучення зі словом *легітимний* замість *законний*: *легітимний глава держави, легітимний виробник*); 2) виникнення фіксованих виразів, що включають до свого складу (повністю або частково) іншомовні елементи (*пріоритетні напрями, лібералізація цін*); 3) побудова своєрідних систем та ієрархій: *тіньова економіка, тіньовий бізнес, державні структури, комерційні структури*; 4) творення фіксованих виразів за моделлю, під якою розуміємо структурно-семантичний інваріант мовних стереотипів, що схематично віддзеркалюють відносну стабільність їхньої форми й семантики: *війна законів / компроматів / впливів / авторитетів* з узагальненим значенням 'боротьба, ворожі стосунки між кимсь або чимсь'; *нові українці / росіяни*, де семантичною базою лексеми «нові» є 'ті, які успішно пристосувалися до нових соціально-економічних умов і забезпечили міцне матеріальне становище більш чи менш законним шляхом'; 5) переосмислення мовних стереотипів попередніх періодів: *зайві люди, слуги народу, сумні часи* [5: 199-200].

Вагомим внеском у вивченні неофразеологізмів стала праця В.М. Мокієнка «Нова російська фразеологія» [4]. У словникових матеріалах учений описує й витлумачує близько чотирьох тисяч нових російських фразеологізмів, які з'явилися в 1960-90-х рр. у художній літературі та засобах масової інформації. Особливо детально автор відображає фразеологію перебудовного та постперебудовного періодів, яка до цього часу ще не увійшла в інші словники російської мови. До кожної фраземи подається різнобічна лексикографічна кваліфікація: стилістична й функціональна примітка, тлумачення, варіанти й історико-етимологічна довідка. У праці порушено такі актуальні питання сучасної фразеологічної науки: фразеологічна неологія як лінгвістичне явище, ономазіологічні доміанти неофразеології і сфери функціонування ФН, джерела фразеологічної неології, лексикографічні проблеми неофразеології.

Лексика і фразеологія стають основними репрезентантами процесів неологізації, хоч адекватне вивчення фразеологічної неології на широкому слов'янському ареалі неможливе без достатньої матеріальної бази. Теоретично ж навіть основне поняття неологізму постійно заперечується, змінюється й корегується, що позначається як на обсязі,

так і на якості відповідного матеріалу та його обробці. Спеціальний лінгвістичний аналіз нерідко засвідчує, що неологічний статус багатьох неофразем, як і «точна» перша хронологічна фіксація в словниках «Нових слів і значень», дуже відносні. Так, наприклад, уже згадуваний зворот *вішати локшину на вуха* 'обдурювати, дезінформувати когось', який став негативним символом нашого часу, має досить старе коріння в жаргоні. Особливо «міцним горішком» є «позалітературна» фразеологія — розмовні, просторічні звороти, жаргонізми, вульгаризми, бо така група фразеологічної неологіки далеко не завжди порівнювана в різних слов'янських мовах [9: XI].

Безумовно, фонд фразеологічних неологізмів поповнюється й традиційними шляхами: переосмисленням термінів, розгортанням метафор, запозиченням готових образів і структур, включенням просторічних, жаргонних, діалектних елементів [9: XXI–XII]. На сучасному етапі актуальною є постійна фіксація і найповніший лексикографічний опис ФН. Потреба в такому описі породжує особливу галузь неології — *неографію*, тобто «лексикографічне моделювання мовних інновацій, неологічну лексикографію» [4: 61]. Поняття неологізму — хронологічна умовність, тому процес неологізації є постійним циклічним рухом від архаїзації лексем до їх актуалізації («відродження» чи переорієнтації) [4: 62]. Таке розуміння неографії виправдано переноситься і на фразеологію.

Лексико-фразеологічні інновації з'являються у ряді традиційних неогенних сфер (у політиці й ідеології, фінансовій сфері, виробництві, культурі, науці, мистецтві, спорті та ін.) під впливом кількох факторів, серед яких найбільш значущими виступають закон економії, закон аналогії, закон диференціації, а також тенденція до експресивності у вираженні мовних значень. Основними способами поповнення номінативних засобів мови виступають: 1) деривація (семантична, транспозиційна, структурна); 2) запозичення — як зовнішні (з інших мов), так і внутрішні (з літературних форм мови — активізація пасивного запасу, із нелітературних форм — жаргонів, просторіччя, діалектів) [8: 5-6].

Ряд праць присвячено фразеологічним трансформаціям (модифікаціям) та варіантам (Н.І. Кочукова, О.Г. Важеніна, Н.М. Тішен, О.Г. Тодор, О.О. Калякіна, Н.Г. Скиба, А.М. Григораш, Т.П. Свердан, Ж.В. Колоїз, Л.О. Потенко, Ю.Ф. Прадід, С.І. Равлюк, О.А. Сербенська, Н.О. Бойченко, А.П. Супрун, І.О. Тараба, Г.В. Дубовська, А.М. Мелерович та ін.). Автори наголошують, що варіантність і трансформація стійких сполучень слів — різні мовні явища. Лексичні варіації — це синонімічні заміни компонентів, які не порушують семантичної тотожності, синтаксичної функції усталеної одиниці, характеризуються традиційністю вживання, прийняті узусом, зафіксовані в словниках. Унаслідок трансформації ж утворюються нові словосполучення переважно оказіонального характеру. Лише поодинокі з них переходять до стійких сполучень слів загального вжитку. Трансформація значною мірою руйнує структурно-семантичну монолітність усталеного словосполучення й створює якісно новий її тип. Узагальнивши різні підходи до визначення

прийомів трансформації, виділяємо такі різновиди її структурно-семантичних видозмін: поширення компонентного складу стійких сполучень слів, заміна компонента або компонентів у складі стійких сполучень слів (субституція), скорочення, натяк, контамінація.

Отже, вивчення фразеологічних інновацій у мові ЗМІ кінця ХХ — початку ХХІ ст. продовжує бути актуальним у сучасному українському та зарубіжному мовознавстві. ФО, особливо нові, у більшості слугують не позначенням нових явищ дійсності, а їх оцінною характеристикою. Вони функціонують як вторинні номінації, що вносять у контекст свій компонент оцінки й емоційності, стають засобом іронії, пародії, діалогізації публіцистичного тексту, посилюючи впливовий ефект його сприйняття. Процес демократизації, охопивши різні сторони життя України, найяскравіше відбився саме в мові ЗМІ, а неофразеологізми стали найвиразнішим її засобом.

1. *Алексеевко М.А., Григорьева Д.М.* Устойчивые составные наименования с систематическими компонентами в газетно-публицистической речи / М.А. Алексеевко, Д.М. Григорьева // *Вестн. Львов. ун-та. Серия : Филология.* — Л., 1985. — Вып. 16. — С. 64–72.
2. *Гринюкова Р.А.* Про виникнення неологізмів у німецькій мові / Р.А. Гринюкова // *Наукові записки.* — Вып. 35. — Серия : Філол. науки (мовознавство). — Кіровоград : РВЦ КДПУ імені В. Винниченка, 2001. — С. 114–118.
3. *Добрыднева Е.А.* К вопросу о квалификации фразеологических новообразований / Е. А. Добрыднева // *Семантическая структура слова и высказывания : межвуз. сб. науч. тр.* — М. : МПУ, 1993. — С. 79–84.
4. *Дубчинский В.В.* Основные принципы неографии / В.В. Дубчинский // “*Slowa, slowa, slowa*” ... w komunikacji językowej / pod red. Marceliny Grabskiej. — Gdańsk, 2000. — С. 61–68.
5. *Завгородня Л.В.* Природа стереотипу та стереотипні інновації у публіцистиці / Л.В. Завгородня // *Семантика мови і тексту : зб. ст. VI Міжнар. конф.* — Івано-Франківськ : Плай, 2000. — С. 197–201.
6. *Космеда Т.А.* Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток категорії оцінки / Тетяна Анатоліївна Космеда. — Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2000. — 350 с.
7. *Мокиенко В.М.* Лексические и фразеологические неологизмы: общее и различное / В.М. Мокиенко // [Електронний ресурс] — Режим доступу : www.neolexiling.narod.ru/Material/Konferenc/6.htm#28
8. *Москвина М.О.* Лексико-фразеологические инновации в публицистике конца ХХ — начала ХХІ века : семантика, стилистика, прагматика : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / М.А. Москвина. — Волгоград, 2008. — 26 с.
9. *Новая русская фразеология : словарные материалы [сост. В. М. Мокиенко].* — Орле, 2003. — 168 с.
10. *Отчич Л.Й.* Етимологічні аспекти фразеологічних одиниць з економічним компонентом сучасної англійської мови / Л.Й. Отчич // *Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. ст.* — Вып. 4. — К. : Вид. центр КДЛУ, 2000. — С. 325–333.
11. *Рагайцой В.І.* Дэфразеологізацыя фразеалагізмаў (на матэрыяле беларускай драматургіі) / В.І. Рагайцой // *Славянская фразеология в реальном, историческом и этнокультурном аспектах : мат. между. науч. конф. / отв. ред. В. И. Коваль.* — Гомель : ГГУ имени Ф. Скорины, 2001. — С. 273–276.
12. *Семенюк О.А.* Язык эпохи и его отражение в сатирико-юмористическом тексте / Олег Анатольевич Семенюк. — Кіровоград, 2001. — 368 с.

13. *Серебренников Б. А.* Номинация и проблема выбора / Б. А. Серебренников // Языковая номинация : Общие вопросы / под ред. Б. А. Серебренникова. — М. : Наука, 1977. — С. 147–187.
14. *Серикова И.В.* О некоторых способах образования неофразеологизмов (на материале публицистики) / И.В. Серикова // Славянская фразеология в ареальном, историческом и этнокультурном аспектах : Мат. междунауч. конф. / отв. ред. В. И. Коваль. — Гомель : ГГУ имени Ф. Скорины, 2001. — С. 280–284.
15. Словник української мови : в 11 тт. / [ред.-упоряд. І.К. Білодід (голова) та ін.]. — К. : Наук. думка, 1970–1980. — Т. I–XI.
16. *Смерчко А.А.* Фразеологічні інновації як відображення сприйняття світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / А.А. Смерчко. — К., 1997. — 22 с.
17. *Смерчко А.А.* Фразеологічні інновації як результат мовотворчої діяльності людини / А.А. Смерчко // Людина і творчість : гуманістичні вияви : мат. людинознавчих філософ. читань. — Вип. VI. — Дрогобич : Вимір, 1998. — С. 203–210.
18. *Стишов О.А.* Джерела поповнення фразеології сучасної української мови / О.А. Стишов // Лінгвістика : зб. наук. пр. — № 2(3). — Луганськ : Альма-матер, 2004. — С. 75–82.
19. *Стишов О.А.* Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) : [монографія] / Олександр Анатолійович Стишов. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. — 388 с.
20. *Тараненко О.О.* Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови (з кінця 1980-х рр.) / О.О. Тараненко // Мовознавство. — 2002. — № 4–5. — С. 33–39.
21. *Тодор О.Г.* Фразеологізми в сучасній періодиці / О.Г. Тодор // Слово. Стиль. Норма. — К., 2002. — С. 58–61.

Liudmyla Pashyns'ka (Kyiv)

TRENDS OF A NEOPHRASEOLOGY INVESTIGATION IN THE MODERN LINGUISTICS

The article is dedicated to the neophraseology investigation trends in the modern linguistics. The baseline cases of a progress in the investigated linguistic subsystem amount are distinguished.

Key words: phraseology, neophraseology, phraseological innovations, newly coined words, transformations.